

Карантинни видове от сем. Curculionidae

Автор(и): Боряна Катинава, Централна лаборатория по карантина на растенията

Дата: 28.02.2021 Брой: 2/2021

Представяме три карантинни неприятеля от сем. Curculionidae - *Listronotus bonariensis*, *Naupactus leucoloma*, *Anthonomus quadrigibbus*. И трите вида са полифаги и произхождат от Америка - първите два от Южна, а третият от Северна. Те са включени в Приложение II, към чл.3 на Регламент 2019/2072 ЧАСТ А: Карантинните вредители и техните кодове, определени от ЕОПЗ, за които не е известно да се срещат на територията на ЕС.

Пшеничен стъблен хоботник

Географско разпространение

Пшениченият хоботник (*Listronotus bonariensis*) произхожда от Южна Америка, разпространен е в Аржентина, Боливия, Бразилия, Чили. Австралия и Нова Зеландия, където е сериозен вредител по тревисти култури, декоративни и култури със слята повърхност.

Гостоприемници

Основните растения, които напада този вредител, са: различни видове пасищни треви, от които най-важните *Lolium perenne* (пасищен райграс) и *Lolium multiflorum* (италиански райграс). Среща се и по *Anthoxanthum puelii*, *Agrostis capillaris*, *Cyanosurus cristatus*, *Dactylis glomerata*, *Festuca rubra*, *Phleum pratense*, *Poa spp.*, *Zea mays* (царевица). *L. bonariensis*. Напада също овес, ечемик и пшеница.

Биология

Обикновено видът има две поколения годишно. Популациите от първото поколение (пролет/началото на лятото) са по-големи от второто (края на лятото/есента). Възрастните зимуват в плевелната растителност, но са активни и се хранят със семената на растенията гостоприемници в спокойни, слънчеви зимни дни. Яйцеснасянето започва в края на пролетта. Яйцата са разположени в малки групи, от 1 до 3 броя, върху листата на 5 см от повърхността на почвата. Ларвите от първо поколение имат седем ларвни стадия, докато тези от второ - четири.

Ларвите се вгризват в стъблата на растенията, като в последния етап от развитието си изгризват отвор и попадат в почвата, където какавидират. Какавидите могат да бъдат намерени от края на пролетта до средата на лятото.

Морфология

За невъоръженото око възрастните от този вид са доста малки и незабележими, с едва 3 мм дължина и 1,5 мм с ширина. Най-отличителната им черта е цветът на елитрите, който е смес от малки кръгли, сплескани восъчни люспи, вариращи от бяло до тъмнокафяво, и къси, твърди изправени кафяви космици. Гръдният кош има три надлъжни бледи ивици, една централна и две странични. Гладките, лъскави, цилиндрични яйца са с дължина по-малка от 1 мм. Ларвите варират по размер от 1 до 3 мм през различните стадии. Те са белезникави, с кафява глава.

Начини на разпространение

Този вредител се пренася чрез семената на растенията от следните родове: *Agrostis Anthoxanthum*, *Dactylis*, *Festuca*, *Lolium*, *Phleum*. Възрастните бръмбари са сравними по размер с този на семената и затова не могат да бъдат разделени чрез пресяване. Той многократно е установяван в пратки с бобови и кръстоцветни семена, зърнени култури, включително *Avena sp.*, *Hordeum spp.* и *Triticum spp.*

Признаци

Бръмбарите нападат листата на растенията по време на цъфтеж и плододаване. Върху тях се виждат тесни, правоъгълни дупки в близост до върховете, придаващи прозоречен вид. Понякога по дължината на листата са наблюдават ивици с влакнест строеж. Възрастните се хранят допълнително със семена от различни видове гостоприемни растения. Ларвите се вгризват най-често в основата на растенията, засягат по-често млади растения в разсадопроизводството.

Контрол

Химичните препарати нямат доказан ефект срещу този вредител. За контрол се успешно се използват естествени гъбни патогени от род *Acremonium* и три паразитни оси - *Potasson atomarius* (яйцепаразит), *Heterospilus sp.* (ларвен паразит) и *Microtones hyperodae* (възрастен паразитоид).

Белоресничест хоботник

Географско разпространение

Белоресничестият хоботник (*Naupactus leucoloma*) е широко разпространен в Южна Америка, от където произхожда. Най-сериозни щети причинява на растенията в Северна Америка. Среща се е още в Австралия, Нова Зеландия и Африка.

Гостоприемници

Белоресничестият хоботник е регистриран при 385 растителни вида само в САЩ, с най-голямо икономическо значение са: *Zea mays* (Царевица), *Pisum sativum* (Грах), *Trifolium spp.* (Детелина), *Brassica spp.* (Зеле), *Medicago sativa* (Люцерна), *Daucus carota* (Морков), *Fragaria x ananassa* (Ягоди), *Rubus spp.*, *Solanum tuberosum* (Картофи), *Ipomoea hataras* (Батат), *Vigna unguiculata* (Папуда), *Vitis vinifera* (Лоза), *Prunus persica* (Праскова), *Tilia spp.* (Върба) и др.

Биология

Мъжките индивиди се срещат много рядко, открити са само в Южна Америка. Видът се възпроизвежда от партеногенетичните женски, които до 25 дни след появата си снасят до 1500 яйца в групи от 20-60 броя. Хоботникът зимува като ларви и яйца в почвата. Ларвите преминават през 11 стадия, като тези от първи стадий не се хранят. Целият ларвен стадий преминава в почвата на дълбочина 1-15 см, но някои екземпляри може да се заровят и по-дълбоко. Какавидират в овални камери в началото на лятото. Възрастните се появяват в края на лятото. Елитрите са слети и възрастните не могат да летят. Поради тази причина те се скупчват на големи групи. На едно растение понякога се откриват до 300 индивида.

Морфология

Възрастните са тъмносиви, с по-светла лента на външния ръб на елитрите, дължината на тялото им е 8-12 мм. Елитрите са закрънели. Яйцето е овално, 0,9 мм дълго, млечнобяло до светложълто. Тялото на ларвите е с дължина 10-12 мм, жълтеникаво-бяло, месесто, извито и оскъдно покрито с косми. То се състои от 12 сегмента. Какавидата е дълга около 10-12 мм, цвета ѝ е белезникав.

Начини на разпространяване

Възрастните са силно подвижни, могат да изминат до 1,2 км по време на своя 2-5-месечен живот. Обикновено се прикрепят към сено и други растителни части, към превозни средства и селскостопанско оборудване, което се транспортира. По този начин видът се разпространява на нови територии. Възрастните снасят яйцата си върху всички части от растенията гостоприемници и остават жизнеспособни повече от 7 месеца. Яйца, ларви и какавиди също могат да бъдат транспортирани с почва, прикрепена към растения за засаждане или чимове.

Признаци

Възрастните се хранят с листната маса около жилките, оставяйки характерни ивици. При масово нападение повредите са сериозни. Ларвите предпочитат корените и основата на стъблата. Започват атака си от повърхността на почвата до дълбочина около 12 см. В резултат на това растенията пожълтяват, увяхват и загиват.

Контрол

Неблагоприятните климатични условия, уплътнената почва и естествените врагове са важни фактори за контролиране на *N. leucoloma*. Възрастните бръмбари са податливи на голямо разнообразие от инсектициди, но борбата трябва да е насочен към ларвите, тъй като те причиняват най-много щети.

Голям ябълков хоботник

Географско разпространение

Големият ябълков хоботник (*Anthonomus quadrigibbus*) е разпространен основно в Северна и Централна Америка, Канада.

Гостоприемници

Anthonomus quadrigibbus е полифаг, напада основно дървестни растения. *Amelanchier alnifolia*, *Cydonia oblonga* (Дюля), *Malus coronaria*, *Malus domestica* (Ябълка), *Prunus avium* (Череша), *Prunus cerasus* (Вишна), *Prunus emarginata*, *Prunus serotina*, *Prunus virginiana*, *Prunus virginiana var. demissa*, *Pyrus communis* (Круша), *Rosa spp.*, *Sorbus spp.* (Офика), *Cornus sericea* (Дрян), *Crataegus crus-galli* (Глог), *Crataegus holmesiana*, *Crataegus macrosperma*, *Crataegus mollis*, *Crataegus punctata*.

Биология

Видът има две поколения годишно. Зимува като възрастно, което се появява през пролетта, храни се с пъпки и дребни развиващи се плодове. Предпочит да снасят яйцата си в череши, по-рядко - в ябълки или круши, но повредите по тях са значително по-сериозни. Второто поколение се появява от края на юли до началото на септември. Хранят се по плодовете, преди да търсят места за зимуване в близост до дърветата гостоприемници.

Морфология

Възрастните са с дължина около 5 мм; червеникаво-кафяви, с дълъг тесен хобот и четири малки подутини на елитрите. Те са добри летци и се правят на мъртви, когато бъдат обезпокоени. Ларвите от последният стадий са със същия размер като възрастните, безкраки, бели с кафява глава.

Начини на разпространяване

Основно видът се разпространява чрез гостоприемните растения при засаждане и чрез заразените плодове. Те могат потенциално да бъдат пренесени в Европа, посредством международната търговия. Сходните климатични условия на Северна Америка и някои страни в Европа дават основание да се смята, че видът безпроблемно би се настанил трайно в някои територии.

Признаци

Възрастните се хранят със зазряващи и узрели плодове, в резултат на което се появяват кафяви петна, които могат да се слеят и да образуват области с диаметър до 2,5 см. Снасят вътре в плода и ларвите се хранят с него, образувайки галерии под кората. Плодовете загубват търговската си стойност.

Контрол

За установяване летежа на възрастните се прилагат жълти лепливи уловки. Най-ефективните биоагенти срещу вредителя са *Entedon trachypterelli*, *Eurytoma pini*, *Habrocytus piercei*. Няма регистрирани химични препарати, но широкоспектърните контактни инсектициди, приложени след прецъфтяване, дават добър резултат. Задължително е унищожаването на тревистите и плевелни растения около културните насаждения